

Eindadvies Hanzehogeschool Groningen

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage over het Centre of expertise Energy van mei 2016,
- de rapportage over het Centre of expertise Healthy Ageing van 18 april 2016,
- de rapportage van de Hanzehogeschool Groningen van april 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015, en
- de door de Hanzehogeschool verschaft aanvullende informatie in de notitie van 29 juni 2016 aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
- de door de Hanzehogeschool verschaft aanvullende informatie van 12 september 2016, d.d. 28 september 2016.

De commissie heeft op 12 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van de Hanzehogeschool Groningen. Na aanleiding van vragen van de commissie heeft de Hanzehogeschool Groningen (hierna: de Hanze) de rapportage toegelicht. Tevens heeft de commissie op 25 mei 2016 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van het Centre of expertise Energy en op 25 mei 2016 een gesprek gevoerd met een vertegenwoordiging van het Centre of expertise Healthy Ageing.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraak.

In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat het voorstel voor de prestatieafspraken van de Hanze in 2012 door haar is beoordeeld als 'excellent'. In 2012 heeft de Hanze ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

De ambities van de Hanze ten aanzien van de differentiatie in haar onderwijs hadden betrekking op het stimuleren van de instroom vanuit het mbo, de ontwikkeling van nieuwe driejarige versnelde studieroutes voor studenten met een vwo-vooropleiding (deels als voorbereiding op een bekostigde hbo-master) en het bieden van een breed scala aan talentroutes, via honoursprogramma's, selectieve minoren en selectieve specialisaties. De kwaliteit van de excellentie-programma's wilde de Hanze laten accrediteren door de NVAO en van een bijzonder kenmerk laten voorzien. De Hanze streefde naar integratie van een leerlijn onderzoekvaardigheden in alle bacheloropleidingen.

De commissie stelt vast dat de Hanze een breed aanbod bezit van ruim 50 opleidingen (waarvan acht Associate degrees) en ruim 60 minoren, waarvan 25 in het Engels worden aangeboden. Alle bacheloropleidingen van de Hanze hebben inmiddels een leerlijn onderzoek, aangestuurd door onderzoekers uit een van de lectoraten. Alle *Schools* hebben plannen doorgevoerd om de aandacht voor ondernemerschap in het onderwijs te versterken. Wat dit laatste betreft constateert de commissie dat één bacheloropleiding en één minor na toetsing door de NVAO het bijzonder kenmerk Ondernemen verkregen.

De commissie stelt vast dat de Hanze voor studenten die meer uitdaging zoeken ruim 60 verschillende honoursprogramma's aanbiedt. Instromende vwo-ers biedt de hogeschool dertien driejarige vwo-routes en versnelde trajecten waarmee zij hun bachelor in minder dan vier jaar kunnen afronden, zoals de bachelor Bedrijfskunde-MER (Management, Economie, Recht). De commissie constateert ook dat de Hanze, via de aangeboden curricula, minoren en afstudeerprojecten, haar onderwijs sterk heeft verbonden met de twee door haar gekozen strategische thema's Energie en Healthy Ageing. Er zijn enkele specifieke masteropleidingen met een energie-, dan wel een *healthy ageing* profiel, en er is in het algemeen een grote mate van betrokkenheid van de Centres of expertise bij het onderwijs.

De Hanze heeft in 2014 een nieuwe onderwijsvisie geformuleerd. Kernbegrip daarin is de *leergemeenschap*, waarin onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

Onderwijsaanbod

In haar prestatieafspraken benoemde de Hanze de volgende ambities: het ontwikkelen van nieuwe Associate degree-opleidingen (Ad's) op uitdrukkelijk verzoek en in nauwe samenwerking met het noordelijke bedrijfsleven (co-makership), het realiseren van vier bekostigde masters: twee op het zwaartepunt Healthy Ageing, één op het zwaartepunt Energie en de master Sensor System Engineering. Verder beoogde de Hanze een zo passend mogelijk aanbod aan flexibel bekostigd en onbekostigd onderwijs voor werkenden. Wat betreft het kunstonderwijs conformeerde de Hanze zich aan het sectorplan kunstvakonderwijs Focus op Toptalent.

De commissie stelt vast dat de Hanze hard heeft gewerkt aan de vernieuwing van haar opleidingen – zowel het bekostigde als het niet-bekostigde aanbod. In het kader van het sectorplan Techniek is een aantal techniekopleidingen van naam veranderd; andere werden samengevoegd. In lijn met het Sectorplan Kunst is de Master MFA Theatervormgeving/Beeldregie aan de HKU overgedragen en daalt het aantal bachelorstudenten in de kunstopleidingen. De Hanze kent inmiddels een achttal Ad's en

begon in 2015 met de ontwikkeling van twee Ad's (Ad's Ondernemerschap en Pedagogisch Educatief Medewerker) in samenwerking met ROC's en werkveld. Om de doorstroom naar een master te verbeteren ontwikkelt de hogeschool meerdere professionele masters met een beroepsgerichte insteek. De commissie constateert dat de Hanze nieuwe opleidingen is gestart die goed passen bij haar twee zwaartepunten Energie en Healthy Ageing. Zo zijn inmiddels de publiek bekostigde Master in Renewable Energy en de European Master in Sustainable Energy System Management van start gegaan. Ook zijn een Master Talentontwikkeling & Diversiteit en een Master Healthy Ageing Professional ontwikkeld. De nieuw bekostigde Master Sensor System Engineering is van start gegaan. De deeltijdopleiding Master of Business Administration is beëindigd wegens te weinig inschrijvingen. Om dezelfde reden is ook besloten de master Rehabilitation Counselor af te bouwen.

Al met al is de Hanze erin geslaagd een aantrekkelijk aanbod van onderwijs te realiseren; een aanbod dat niet alleen de studenten uit de noordelijke regio, maar ook internationale studenten aanspreekt. Op haar beurt stimuleert de Hanze de eigen studenten om internationale competenties op te doen, onder meer door uitgaande mobiliteit te ondersteunen.

De commissie constateert verder dat de Hanze onder de naam *de Hanze Professionals en Bedrijven* een breed scala aan programma's voor werkenden en werkzoekenden biedt. De portfolio bestaat uit cursussen, trainingen, maatwerktrajecten, deeltijd Associate degrees en deeltijd-bachelors. Ze krijgt vorm via partnerschappen en convenanten met bedrijven en wordt uitgevoerd in en door de verschillende *Schools* van de Hanze. De hogeschool biedt een flexibel aantal stapelbare modules waarin ze gebruik maakt van de mogelijkheden die *blended learning* biedt. De Hanze speelt daarbij in op de vernieuwingen die ze op dit gebied verwacht naar aanleiding van het rapport van de Commissie Rinnooy Kan en de beleidsreactie daarop van minister Bussemaker.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

In de prestatieafspraken van de Hanze over het praktijkgerichte onderzoek stond de ontwikkeling van twee Centres of expertise (CoE's) centraal, voor respectievelijk de thema's Energie en Zorg/Healthy Ageing. Daarnaast hield de Hanze vast aan haar zes kenniscentra. De ambities van de Hanze wat betreft haar onderzoek kwamen tot uiting in een aantal aanvullende indicatoren, zoals uitbreiding van de onderzoekscapaciteit naar 50 lectoren, 300 docent/onderzoekers en 90 promotietrajecten.

De commissie constateert dat de Hanze in haar onderzoek twee duidelijk herkenbare zwaartepunten (Energie en Healthy Ageing) heeft gekozen. Naast twee Centres of expertise (CoE Energie; CoE Healthy Ageing – zie Bijlage 2) heeft de Hanze nog vier andere beeldbepalende kenniscentra (Ondernemerschap; Arbeid; Kunst & Samenleving; NoorderRuimte). Sinds 2016 is Ondernemerschap benoemd als derde speerpunt. De zwaartepunten zijn bundelingen van activiteiten en projecten waarin de betrokken (publieke en private) partijen werken aan vernieuwingen in de beroepspraktijk en het onderwijs (zowel in het initieel als in het leven lang leren) volgens het model van de innovatiewerkplaatsen. Dit draagt tevens bij aan ondernemerschap (met onder meer startende studentondernemers) en de economische versterking van de noordelijke regio. De CoE's Energie en Healthy Ageing spelen naar mening van de commissie actief in op de kansen en middelen die het topsectorbeleid – met name de Topsector Energie en de Topsector Life Sciences & Health – biedt. De Hanze telt elf docent-onderzoekers die als promovendus werkzaam zijn op het gebied Energie. Verder constateert de commissie dat

er bij de kenniscentra en lectoraten ongeveer dertig promotietrajecten lopen met Healthy Ageing als onderwerp. De Hanze werkt met de Rijksuniversiteit Groningen samen in de Energy Academy Europe (EAE) op het gebied van energieonderwijs en -onderzoek en het stimuleren van ondernemerschap op dit zwaartepunt.

De commissie constateert verder dat medewerkers van de CoE's van de Hanze participeren in nationale en internationale onderzoeksprojecten ondersteund vanuit programma's als RAAK, Horizon 2020 en INTERREG. Onder meer via deze projecten is de Hanze erin geslaagd haar ambitie wat betreft de verhouding tussen eigen onderzoeksmiddelen en extern verworven middelen te behalen.

Ook de streefwaarden ten aanzien van de andere (aanvullende) indicatoren zijn eind 2015 door de Hanze behaald. Het aantal lectoren bedroeg 50 (inclusief drie vacatures), het aantal publicaties voor de beroepspraktijk was 369 over het jaar 2015 (de streefwaarde was 251) en er waren 108 promotietrajecten in gang gezet.

Valorisatie

In haar prestatieafspraken sprak de Hanze in 2012 de ambitie uit om op het gebied van valorisatie te werken aan bewustwording, professionalisering en ondersteuning van kennisintensief ondernemerschap. De Hanze wenste kennisbenutting en ondernemerschap organisatorisch te verankeren en verder te professionaliseren; dit alles in nauwe interactie met de regio. Een en ander liet de Hanze vergezeld gaan van aanvullende afspraken ten aanzien van een aantal indicatoren.

Met betrekking tot valorisatie constateert de commissie dat de Hanze haar praktijkgerichte onderzoek en haar onderwijs op vele manieren heeft verbonden met het werkveld – met name met bedrijven en organisaties in de regio. De commissie wijst hierbij op stages en afstudeeronderzoeken van studenten die worden uitgevoerd binnen de innovatiewerkplaatsen en kenniswerkplaatsen van de Hanze en haar centra. Verder kan het onderzoek van de twee Centres of expertise en de kenniscentra worden genoemd dat nauw aansluit bij de speerpunten in de regio. In de Centres of expertise en andere kenniscentra wordt samengewerkt met vele publieke partijen, alsmede grote en kleine bedrijven. Kenniscirculatie die niet strikt economisch van karakter is, komt naar voren in de culturele projecten en festivals waaraan de Hanze medewerking verleent.

De Hanze werkt nauw samen met diverse maatschappelijke organisaties en bedrijven in Noord-Nederland, onder meer via allianties als het Samenwerkingsverband Noord-Nederland en het Akkoord van Groningen. De hogeschool onderhoudt eveneens nauwe banden met het voortgezet onderwijs en met hogescholen in de regio. Daarmee levert de Hanze volgens de commissie een belangrijke bijdrage aan de regionale innovatieagenda. Met haar Ondernemerschapscentrum Value050 stimuleert de Hanze ondernemerschap bij studenten – zowel binnen de curricula door *student companies*, leerbedrijven, minoren en specialisaties, als extra-curriculair via workshops, coaching en (pre-)incubatie. Via het Volgstelsel Monitor050 meet de Hanze de interesse voor het starten van een eigen onderneming bij haar studenten en stimuleert ze het afstuderen binnen het eigen bedrijf. De cijfers over het aantal door studenten opgestarte bedrijven (meer dan 300 in 2015; de streefwaarde in de prestatieafspraken was 150) onderstrepen het succes dat de Hanze hiermee heeft weten te behalen. De commissie stelt tevens vast dat het aantal kwalitatieve startups op het gebied van de zwaartepunten Healthy Ageing en Energie in 2015 in totaal 29 bedraagt. De afspraak om 25 kwalitatieve startups te realiseren in 2015 is daarmee behaald.

Met de Incubator Cube050 faciliteert de Hanze haar spin-off bedrijven. In 2014 waren 29 ondernemingen, 56 ondernemers en in totaal 115 mensen actief in Cube050. De commissie wijst in dit verband op het de Hanze model van de 'Gouden Route', die het

voor elke opleiding en student mogelijk maakt om een route op maat uit te stippelen in de richting van ondernemende professional of professionele ondernemer. Ook onderhoudt de Hanze een Ondernemersacademie (samen met het vo en mbo in de regio), een Entreprenasium en een Kenniscentrum Ondernemerschap.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

Op grond van het bovenstaande concludeert de commissie dat de Hanze in de afgelopen jaren in lijn met de prestatieafspraken overtuigend heeft laten zien dat ze met een breed en tegelijk op uiteenlopende doelgroepen toegesneden aanbod van opleidingen haar studentenpopulatie weet te bedienen. De commissie constateert dat de Hanze op vele manieren werkt aan een differentiatie van haar onderwijs. Ze doet dat vanuit een duidelijke visie en brengt daarbij heldere accenten aan, geïnspireerd door haar profiel. De commissie waardeert de nieuwe in 2014 vastgestelde onderwijsvisie van de Hanze, waarin *leergemeenschappen* centraal staan.

De cijfers en activiteiten ten aanzien van het onderzoek aan de Hanze laten in de ogen van de commissie zien dat de hogeschool met succes heeft gewerkt aan capaciteitsvergroting en zwaartepuntvorming op het gebied van haar praktijkgerichte onderzoek. De commissie waardeert de positieve impact die het praktijkgerichte onderzoek van de Hanze heeft op de ontwikkeling van de regio. Het onderzoek binnen de lectoraten staat zowel in directe verbinding met het werkveld als met het onderwijs. Aandacht voor valorisatie en ondernemerschap klinkt door in het curriculum en het gevoerde (personeels-)beleid. Volgens de commissie geeft het brede palet van op valorisatie en ondernemerschap gerichte activiteiten aan dat de Hanze serieus (en letterlijk) werk heeft gemaakt van de kennis die ze in huis heeft. De Hanze brengt dit ook in beeld met een brede set van valorisatie-indicatoren.

De commissie is zich ervan bewust dat de aardbevingsproblematiek waar de Hanze mee te kampen heeft de hogeschool op vele gebieden treft. De Hanze heeft aanpassingen en dientengevolge extra kosten moeten maken om aardbevingsbestendig te bouwen en te verbouwen. De commissie stelt vast dat de Hanze alles in het werk heeft gesteld om de gevolgen voor studenten en medewerkers zo veel mogelijk te beperken en heeft geen aanwijzingen dat de prestaties van de hogeschool – ook die welke in de prestatieafspraken zijn neergelegd – zodanig onder de problematiek hebben geleden dat ze daardoor negatief zijn beïnvloed.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

De Hanze koos in haar prestatieafspraken de deelname aan excellentietrajecten (als percentage van de studentenpopulatie) als indicator bij het aspect kwaliteit en excellentie.

De commissie stelt vast dat de Hanze met een deelname van 7% haar ambities op het gebied van deelname aan excellentietrajecten in ruime mate heeft waargemaakt. De gemeten waarde ligt ruim één procentpunt boven de streefwaarde. De commissie stelt vast dat alle *schools* één of meer honoursprogramma's aanbieden en dat het *Hanze Honours College* de kwaliteit daarvan bewaakt en certificeert in nauwe samenwerking met het lectoraat *Excellentie in Hoger Onderwijs en Samenleving*. In totaal biedt de Hanze ruim 60 verschillende honoursprogramma's aan in verschillende categorieën: honoursopleidingen, honours talentprogramma's, honouresspecialisaties, honoursminoren

en individuele honoursroutes. In 2015 heeft de hogeschool bij de NVAO een Bijzonder Kenmerk certificering honoursonderwijs aangevraagd. Verder wil de commissie nog de pre-honoursprogramma's noemen die de Hanze aanbiedt aan getalenteerde leerlingen in de bovenbouw havo en vwo.

Conclusie

De commissie concludeert dat de Hanze erin is geslaagd haar ambitie met betrekking tot de deelname aan excellentietrajecten te realiseren en beoordeelt het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

De commissie constateert voor het aspect studiesucces ten aanzien van de indicatoren uitval (in het eerste jaar), switch (binnen de instelling na het eerste studiejaar) en bachelorrendement van herinschrijvers (bij dezelfde instelling na C+1 jaar – dat is: de nominale studietijd plus een jaar) het volgende.

Zowel de uitval als de switch na het eerste studiejaar zijn vrijwel stabiel gebleven gedurende de periode van de prestatieafspraken. De uitval ligt met 21,5% onder het streefniveau (25%) en de switch (11,6%) nagenoeg op het geambieerde percentage van 12% - dit ondanks de in 2012 ingevoerde verhoging van de norm voor het bindend studieadvies van 40 naar 48 studiepunten. Ten aanzien van het bachelorrendement is het beeld echter minder positief. De commissie moet vaststellen dat het rendement is gedaald, terwijl als ambitie was geformuleerd een stabilisatie op het niveau (62%) van de nulmeting in 2012. De realisatie is uitgekomen op 59,1%, een niveau dat drie procentpunten onder de nulmeting ligt.

De Hanze rapporteert over de volgende maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de verbetering van het studiesucces: het beter informeren van potentiële studenten (via de studiekeuzecheck), gerichte inspanningen ten aanzien van de instroom van studenten uit het voortgezet onderwijs (via het Platform Aansluiting) en het mbo (via de noordelijke samenwerking hbo en mbo), en het proefstuderen (in het Hanze-Xperience evenement). Maatregelen voor zittende studenten zijn het geven van persoonlijk studiekeuzeadvies en de trainingen die het *Hanze Success Centre* aanbiedt aan studenten en studieloopbaanbegeleiders. De Hanze heeft een eigen methodiek ontwikkeld ten behoeve van het verbeteren van het studiesucces (de Hanzehogeschool-methodiek), waarbij alle *Schools* en opleidingen onder begeleiding van een projectteam verbetermaatregelen implementeren die regelmatig worden gemonitord. Het gaat daarbij om de inzet van deeltaoetsen, flitscolleges, buffelweken, buddy's bij herkansingen en studievoortgangsgroepen.

De commissie heeft kennisgenomen van de volgende factoren die de Hanze aanvoert ter verklaring van het achterblijvend resultaat. De Hanze betoogt dat ze bij het afsluiten van de prestatieafspraken al het voorbehoud had gemaakt dat de maatregelen pas op langere termijn effect zullen hebben. De Hanze voert aan dat het niet verwonderlijk is dat het cohort 2010-2011, waarop de nulmeting en de eindmeting is gebaseerd, slechts in beperkte mate is beïnvloed door maatregelen die in de periode 2012-2014 zijn genomen. Ze stelt dat de grootste winst in bachelorrendement is te boeken met een goede start van de studie en dus vooral zichtbaar zal zijn bij de cohorten die na 2012 zijn ingestroomd. De Hanze rapporteert dat de propedeuserendementen van de opeenvolgende cohorten een positieve ontwikkeling laten zien, maar dat uit haar prognoses nog niet kan worden opgemaakt dat het bachelorrendement van de 'jongere'

cohorten op korte termijn zal stijgen in de richting van de beoogde 62%. De voornaamste reden voor dat laatste ligt volgens de Hanze in het gegeven dat afstudeerbegeleiders menen dat studenten meer tijd nodig hebben om hun afstudeerwerken op het gewenste eindniveau te brengen.

De Hanze stelt verder dat ze een relatief groot aandeel studenten heeft dat instroomt vanuit het mbo en dat dit aandeel is gestegen. De wetgeving rond de doorstroomroutes mbo-hbo is pas in 2015 (en niet in 2013) ingevoerd en hield uiteindelijk in dat er vrijwel geen eisen aan de mbo-instroom kunnen worden gesteld. Dit heeft, naar mening van de Hanze, een neerwaarts effect gehad op studiesucces.

Verder geeft de Hanze aan dat een aanzienlijk aantal van haar studenten ervoor kiest om naast de studie activiteiten te ontplooiën om zichzelf te ontwikkelen en/of een betere kans te hebben op de arbeidsmarkt. Het gaat om studenten die deelnemen in de medezeggenschapsraden of besturen, topsport beoefenen, een eigen onderneming starten, extra vakken volgen of een tweede studie voltooien. De Hanze faciliteert deze studenten in hun keuzes, om hun een kans te bieden zich persoonlijk en maatschappelijk verder te ontwikkelen. De consequentie van deze opstelling van de Hanze is dat studenten door deze activiteiten studievertraging oplopen. De Hanze heeft becijferd dat het per cohort kan gaan om zo'n 100 studenten die niet binnen de gestelde periode zijn afgestudeerd, overeenkomend met een 1,6 procentpunt lager rendement.

De commissie heeft de volgende overwegingen ten aanzien van de bovenstaande factoren. De commissie constateert over de volle breedte van het hbo een spanningsveld tussen toegankelijkheid, kwaliteit en studiesucces. Dit speelt het sterkst bij de hogescholen die een zeer diverse studentenpopulatie hebben. De commissie tekent daarbij aan dat vanuit het hbo bij het maken van de prestatieafspraken al expliciet aandacht voor dit zogeheten hbo-trilemma is gevraagd. De commissie onderkent dat de impact van de verhoogde kwaliteitseisen moeilijker bleek in te schatten dan gedacht; veel hogescholen hebben hun ambities bij studiesucces niet kunnen realiseren. Daar komt bij dat een aantal instellingen op onderdelen last heeft gehad van vertraagde wet- en regelgeving. De commissie heeft deze voor het hbo generieke factoren die de resultaten op het gebied van studiesucces beïnvloeden hebben, meegenomen in haar overwegingen. De commissie is echter van mening dat het voorbehoud dat de Hanze maakte ten aanzien van de doorlooptijd van de maatregelen al in de hoogte van het nagestreefde rendement (zijnde een handhaving op de waarde van de nulmeting, dat wil zeggen 62%) is verdisconteerd.

Tegelijkertijd constateert de commissie echter dat het in 2015 bereikte rendement slechts in zeer beperkte mate van de streefwaarde afwijkt en dat de mate waarin dit het geval is het kleinst is vergeleken met andere brede hogescholen. Ook stelt de commissie vast dat de uitval bij de Hanze lager is dan bij alle vergelijkbare brede hogescholen. De commissie oordeelt dat de relatief hoge instroom vanuit het mbo, gecombineerd met het feit dat de Hanze een aanzienlijk aantal topsport-studenten en student-ondernemers heeft, een neerwaarts effect kan hebben gehad op de mate van doelbereiking qua bachelorrendement.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van de indicatoren uitval en switch zijn gerealiseerd en dat de ambitie ten aanzien van het bachelorrendement vrijwel is gerealiseerd. De commissie beoordeelt, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

De commissie constateert ten aanzien van de maatregelen ter bevordering van de onderwijskwaliteit het volgende. Het aantal docenten/lectoren met een Master/PhD is de laatste jaren gestaag gestegen en bedraagt inmiddels ruim 77% van het totale docentencorps: ruim hoger dan het streefpercentage van 70%. Om de kwaliteit van het docerend personeel nog verder te verhogen, stelt de Hanze op docentfuncties in beginsel alleen docenten aan met tenminste een mastergraad. Een groot aantal medewerkers is daarnaast met ondersteuning vanuit het Opleidingsfonds van de hogeschool bezig om alsnog de mastergraad te halen. Daarnaast stelt de commissie vast dat de Hanze een interne subsidieregeling ter beschikking heeft gesteld die jaarlijks tien docenten gedurende vier jaar twee dagen per week vrijmaakt om aan een promotieonderzoek te werken. Deze regeling heeft de nodige vruchten afgeworpen en de commissie stelt vast dat de aanvullende prestatieafspraken die de Hanze op dit gebied heeft geformuleerd zijn nagekomen. In aanvulling daarop biedt de Hanze haar docenten in het kader van het Professionaliseringsplan de mogelijkheid om BKO trajecten, SKO trajecten en cursussen onderzoekvaardigheden te volgen die worden afgesloten met een certificering. Ook de mogelijkheid om docenten een Basiskwalificatie Examinering (BKE) te laten behalen, eventueel gevolgd door de senior-kwalificatie examinering (SKE), ziet de commissie als een goede uitwerking van het streven van de Hanze naar een verdere professionalisering van het docentencorps.

Ten aanzien van het onderdeel onderwijsintensiteit stelt de commissie vast dat geen van de voltijdse bacheloropleidingen van de Hanze minder dan twaalf geprogrammeerde contacturen per week biedt in het eerste jaar. Hiermee voldoet de Hanze aan de afgesproken landelijke norm.

Wat betreft de indirecte kosten, constateert de commissie dat de zuivere overhead van de Hanze (gemeten aan de hand van de verhouding tussen het aantal fte in het primaire proces ten opzichte van het aantal fte in het ondersteunende proces) op een waarde van 1,55 uitkomt. Ook is het aandeel dat de zuivere overhead uitmaakt van het totaal aantal fte gedaald naar 18,9% en ligt het beneden de nagestreefde grens van 20%. Hiermee is dit onderdeel van de prestatieafpraak gerealiseerd.

Conclusie

De commissie concludeert dat de Hanze haar ambities ten aanzien van de docentkwaliteit, de onderwijsintensiteit en de indirecte kosten heeft gerealiseerd. De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van het aspect maatregelen ter bevordering van de onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie wijzen op het volgende. De commissie ziet in de forse verbeteringen in het propedeuserendement van de cohorten die meer recent zijn ingestroomd een aanwijzing voor de bewering van de Hanze dat de getroffen maatregelen om het studiesucces te vergroten een kentering ten goede tot stand hebben gebracht. De Hanze heeft bovendien ten aanzien van alle andere verplichte indicatoren haar doelen in vrijwel alle gevallen ruimschoots behaald. De commissie heeft met name waardering voor de grote sprong bij de deelname aan excellentieprogramma's en de resultaten wat betreft het verbeteren van de docentkwaliteit. Het succesvolle praktijkgericht onderzoek dat onder andere in de twee

Centres of expertise van de Hanze plaatsvindt, werkt op overtuigende wijze door in het onderwijs en draagt bij aan het verbeteren van de onderwijskwaliteit.

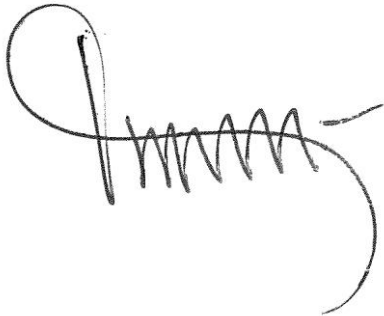
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van de Hanzehogeschool tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large initial 'F' followed by a series of loops and a long horizontal stroke.

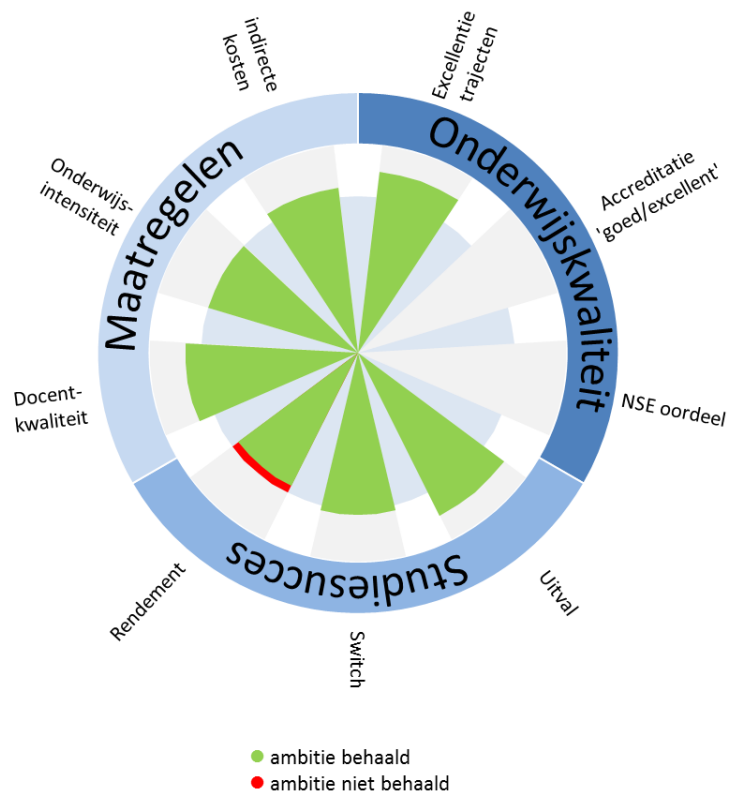
prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	23	25	21,5
Switch	11,7	12	11,6
Bachelorrendement	62,1	62	59,1
Deelname aan excellentietrajecten	4,2	6	7,0
Docentkwaliteit	59	70	77,3
Onderwijsintensiteit	0	0	0
Indirecte kosten; ratio OP/OOP	1,24	1,46	1,55

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.

Bijlage 2

Voortgang Centres of expertise

Centre of expertise Energy

Overwegingen ten aanzien van de integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek

Het CoE heeft een duidelijk en relevant profiel, een forse omvang en geniet aanzienlijke impact. De faciliteit EnTranCe vormt een aantrekkelijk en aansprekend gezicht naar buiten met een duidelijke aantrekkingskracht op bedrijven. De verknoping van het CoE met EnTranCe en Energy Academy Europe (EAE) zorgt voor een vruchtbare verbinding tussen onderwijs, onderzoek en ondernemerschap, met goede resultaten op het gebied van onderwijsontwikkeling en innovatie. Dit komt tot uiting in een versterkte positionering en een groot en groeiend enthousiasme van de partners. Meerjarige roadmaps voor energie onderwijs en onderzoek zijn ontwikkeld en het CoE is als uitvoerder van de energie-agenda van de hogeschool opgenomen in het meerjarenplan 2015-2020 van de hogeschool. Hiermee wordt systematisch en structureel uitvoering gegeven aan de thematiek. De commissie constateert dat het CoE zich op dit criterium in *de uitbreidingsfase*¹ bevindt, en benoemt als aandachtspunt het verder vergroten van de impact door meer studenten, docenten en bedrijven bij het CoE te betrekken.

Overwegingen ten aanzien van de cofinanciering en publiek-private(-publieke) samenwerking

De ambitie van een duurzame publiek-private samenwerking is met het CoE Energy bereikt. Het CoE is als netwerkorganisatie onderdeel van de Hanzehogeschool en dient als paraplu voor alle energieactiviteiten van de hogeschool. Er wordt gewerkt aan een nieuw structureel partnermodel dat bedrijfspartners onderscheidt naar onder meer de mate van zeggenschap en inbreng: dit zal inzichtelijk maken hoe bedrijven zich aan het CoE committeren. Aan de cofinancieringsvoorwaarden wordt ruimschoots voldaan. De implementatie van het nieuwe partnermodel zal bepalen hoe dit er in de komende jaren uit zal zien. Voor de verduurzaming zijn verschillende ontwikkel- en financieringsscenario's in concept uitgewerkt. De commissie constateert dat het CoE zich op dit criterium aan het begin van *de uitbreidingsfase* bevindt en benoemt hierbij – samen met de hogeschool – als aandachtspunten het effectief organiseren van de door groei van het CoE en het creëren van langdurige verbintenissen met bedrijven.

¹ De commissie maakt gebruik van *het fasenmodel publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs*. In dat model worden vijf fasen van ontwikkeling onderscheiden: 1: Starten; 2: Ontwikkelen; 3: Valideren; 4: Uitbreiden; 5: Onderhouden. Voor meer informatie over dit model: zie www.rcho.nl of www.publiekprivaatsamenwerken.nl.

Centre of expertise Healthy Ageing

Overwegingen ten aanzien van de integrale zwaartepuntvorming rond onderwijs en onderzoek

Het CoE is, met de innovatiewerkplaatsen (IWP's) als kern, een waardevolle versterking van het lokale netwerk. De impact van het CoE is groot, getuige het toenemende aantal studenten dat ermee in aanraking komt, het aantal IWP's dat is ontwikkeld en het aantal partners dat (in de IWP's) participeert. De positie van de hogeschool in de regio is met de ontwikkeling van het CoE aanzienlijk versterkt. Het CoE heeft de doelen ten aanzien van onder meer onderwijsontwikkeling, praktijkgericht onderzoek en (economische en maatschappelijke) innovatie gerealiseerd. Meerjarige roadmaps voor onderwijs, onderzoek en ondernemerschap zijn ontwikkeld en alle activiteiten van de hogeschool op het gebied van healthy ageing worden ondergebracht bij het CoE. Het CoE is opgenomen in het meerjarenplan 2016-2020 van de hogeschool. De commissie constateert dat het CoE zich op dit criterium midden in *de uitbreidingsfase*² bevindt en benoemt hierbij als aandachtspunt het verder ontwikkelen van een landelijke positie en functie van het CoE.

Overwegingen ten aanzien van de cofinanciering en publiek-private(-publieke) samenwerking

De commissie constateert dat het beoogde concept van duurzame publiek-private samenwerking met het CoE Healthy Ageing is geslaagd: het CoE is een goed voorbeeld van hoe onderwijs en arbeidsmarkt effectief met elkaar te verbinden. Een sterk punt is tevens dat het mbo nadrukkelijk is aangesloten. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de aansturing en exploitatie van het CoE is vastgelegd in samenwerkingsovereenkomsten; de werking van het CoE en de totstandbrenging van publiek-private samenwerking vindt op basis van afspraken over concrete bijdragen en opbrengsten effectief plaats binnen de IWP's. De cofinancieringstargets worden gehaald en de relaties met strategische partners uitgebouwd en verdiept. De hogeschool heeft in het governance-model een doorslaggevende stem omdat het de belangrijkste investeerder is en blijft en daarmee de meeste verantwoordelijkheid (en risico's) draagt. Voor een toekomstbestendig CoE is de werkwijze van de IWP's aangepast en is, naast structurele financiering door de hogeschool, een verdienmodel uitgewerkt. Dit model dient verder te worden ontwikkeld waarna de werking ervan zich in de praktijk zal bewijzen. De commissie constateert dat het CoE zich op dit criterium aan het begin van *de uitbreidingsfase* bevindt en onderschrijft hierbij het door de hogeschool zelf benoemde aandachtspunt het verdienmodel van het CoE verder uit te werken.

² De commissie maakt gebruik van *het fasenmodel publiek-private samenwerking in het beroepsonderwijs*. In dat model worden vijf fasen van ontwikkeling onderscheiden: 1: Starten; 2: Ontwikkelen; 3: Valideren; 4: Uitbreiden; 5: Onderhouden. Voor meer informatie over dit model: zie www.rcho.nl of www.publiekprivaatsamenwerken.nl.